

Dosarul nr. 3ra-77/20

Prima instanță: Judecătoria Ungheni, sediul Central (jud: A. Rusu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Minciuna, V. Mihaila, V. Sîrbu)

DECIZIE

04 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursul depus de către Turculeț Victor,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Turculeț Victor împotriva Primarului comunei Vărzărești, raionul Nisporeni, Consiliului local al comunei Vărzărești, raionul Nisporeni, Organului Cadastral Teritorial Nisporeni, filiala Întreprinderii de Stat „Cadastru” și Turculeț Nadejda cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 09 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Turculeț Victor împotriva hotărârii din 06 martie 2019 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central,

c o n s t a t ă :

La data de 20 iulie 2017, Turculeț Victor a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primarului comunei Vărzărești, raionul Nisporeni, Consiliului local al comunei Vărzărești, raionul Nisporeni, Organului Cadastral Teritorial Nisporeni, filiala Întreprinderii de Stat „Cadastru” și Turculeț Nadejda cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că în anul 1983 a înregistrat căsătoria cu Turculeț Nadejda. Prin testamentul din 08 octombrie 1985 mătușa lui, Rașcova Vera i-a testat toată averea, iar la 06 mai 1988 ultima a decedat și el a intrat în posesia casei de locuit și a construcțiilor auxiliare din XXXXX.

A susținut că după ce a intrat în posesia casei de locuit, a trecut cu familia cu traiul în casa nominalizată. În anul 2009 a plecat să muncească peste hotarele țării, iar în anul 2010 a fost informat despre faptul că, actele pe casa de locuit și pe terenul aferent au fost perfectate pe numele lui și prin hotărârea din 28 ianuarie 2013 a Judecătoriei Nisporeni au fost partajate bunurile proprietate comună în devălmășie a soților. Astfel, fără acordul lui, în temeiul deciziei nr. 07 din 27 octombrie 2000 a Primăriei com. Vărzărești, i-a fost repartizat în proprietate terenul de pământ aferent imobilului cu suprafața de 50 de ari.

A afirmat că de asemenea, fără acordul lui, conform certificatului nr. 116 din 24 noiembrie 2000, eliberat de Primăria com. Vărzărești au fost înregistrate cu drept de proprietate după Turculeț Victor și Turculeț Nadejda casa de locuit din XXXXX și terenul aferent. În așa mod, consideră că i-a fost încălcat dreptul de moștenitor testamentar prevăzut de art. 1432, 1433, 1449 din Codul civil.

Reclamantul a menționat că s-a adresat cu cerere prealabilă la Primarul comunei Vărzărești și Consiliul local al comunei Vărzărești privind anularea certificatului nr.116 din 24 noiembrie 2000 și a deciziei Primăriei com. Vărzărești nr. 7 din 27 octombrie 2000, ca fiind ilegale. Prin răspunsul nr. 54140 din 23 iunie 2012, cererea i-a fost respinsă pe motiv că, anularea actelor menționate nu este de competența primăriei și i-a fost recomandat de a se adresa în instanța de judecată.

A solicitat anularea certificatului nr. 116 din 24 noiembrie 2000, eliberat de Primăria com. Vărzărești, prin care se confirmă înscrierea în Registrul de evidență a gospodăriei populației nr. 5, pagina - 33, contul personal - 143, bunul imobil (construcție) amplasat pe terenul indicat în pct. 1 și aparține lui Turculeț Victor și Turculeț Nadejda, înregistrat la OCT Nisporeni, filiala ÎS „Cadastru” sub nr. XXXXX la 25 decembrie 2000, ca ilegal; anularea deciziei Consiliului local Vărzărești nr. 7 din 27 octombrie 2000, în partea repartizării în proprietate lui Turculeț Victor și Turculeț Nadejda a terenului de pământ cu suprafața de 50 de ari, ca ilegală; anularea dreptului de proprietate înregistrat după Turculeț Victor și Turculeț Nadejda asupra casei de locuit și terenului aferent, amplasate în XXXXX, trecute în Registrul cadastral la OCT Nisporeni în baza certificatului nr. 116 din 24 noiembrie 2000, ca obținut ilegal; anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat de Primăria com. Vărzărești pe numele lui Turculeț Victor, privind autentificarea dreptului asupra terenului cu suprafața de 0,1693 ha, aferent casei de locuit, înregistrat cu numărul cadastral XXXXX; radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate asupra casei de locuit și terenului cu suprafața de 0,1693 ha, destinat pentru construcție locativă, amplasate în XXXXX, înregistrat după Turculeț Victor și Turculeț Nadejda.

Ulterior, la data de 05 decembrie 2017 pârâta Turculeț Nadejda, reprezentată de avocatul Pacernin Irina, a depus o cerere privind încetarea procesului, invocând că la data de 10 ianuarie 2011, reclamantul Turculeț Victor a înaintat cerere de chemare în judecată cu privire la același obiect, pe aceleași temeuri și împotriva acelorași părți, cu unele excepții, pe acest caz la data de 31 martie 2011 fiind emisă hotărâre judecătorească (f.d. 67, volumul I).

Prin încheierea din 07 februarie 2018 a Judecătoriei Ungheni, procesul civil a fost încetat (f.d. 97-100, volumul I).

Prin decizia din 03 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul declarat de către Turculeț Victor și a fost casată încheierea din 07 februarie 2018 a Judecătoriei Ungheni, cu trimiterea cauzei pentru examinare în fond, în aceeași instanță de judecată, în același complet de judecată, din motiv că procesul în cauza dată se desfășoară între alte persoane, sunt înaintate și alte cerințe, cu excepția parțială a cerinței nr. 4 și anume: anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat de către Primăria comunei Vărzărești, pe numele lui Turculeț Victor privind autentificarea dreptului asupra terenului, cu suprafața de 0,1693 ha, aferent imobilului, casei de locuit, înregistrat la Oficiul Cadastral Teritorial

Nisporeni, cu numărul cadastral XXXXX și nicidecum nu conține același obiect și aceleași temeuri (f.d. 118-122, volumul I).

Prin hotărârea din 06 martie 2019 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central acțiunea depusă de către Turculeț Victor a fost respinsă integral ca neîntemeiată.

Prin decizia din 09 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Turculeț Victor împotriva hotărârii din 06 martie 2019 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central.

La data de 11 noiembrie 2019, Turculeț Victor a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 09 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 06 martie 2019 a Judecătoriei Ungheni, sediul Central, cu emiterea unei decizii noi, prin care acțiunea să fie admisă.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că instanțele ierarhic inferioare nu au respectat prevederile art. 130 și art. 383 din Codul de procedură civilă, concluziile instanțelor nefiind argumentate prin probe așa cum obligă legea.

A afirmat că Primăria și Consiliul local al com. Vărzărești, împreună cu fosta lui soție Turculeț Nadejda, urmărind un scop de îmbogățire fără justă cauză și de a obține ½ din casa de locuit, testată lui prin testamentul din 08 octombrie 1985, au falsificat certificatul nr. 116 din 24 noiembrie 2000 și prin decizia Consiliului local nr.7 din 27 octombrie 2000, a fost înregistrat, fără acordul și voința lui, ignorând documentele de moștenire, dreptul de proprietate asupra bunului imobil cu nr. cadastral XXXXX. De asemenea, a fost inclus ilegal în Registrul bunurilor imobile de către funcționarii Oficiului Cadastral Teritorial Nisporeni, în baza unui certificat fals, care nu are valoare juridică.

A relevat că în prezent dispune de hotărârea Judecătoriei Ungheni, sediul Nisporeni, care este anexată la materialele cauzei, prin care a fost prelungit termenul de acceptare a moștenirii rămase conform testamentului din 08 octombrie 1985, după decesul mătușii lui Rașcova Vera și în baza acestei hotărâri i-a fost eliberat certificat de moștenitor, ce îi acordă dreptul de moștenire a casei din XXXXX.

A invocat că instanțele de judecată nu au luat în considerare cererea nr.6023 din 26 noiembrie 2018, adresată Judecătoriei Ungheni, depusă de Primarul comunei Vărzărești și Consiliul comunei Vărzărești, prin care ultimii au recunosc integral acțiunea și au solicitat examinarea cauzei în lipsa lor, fapt ce confirmă recunoașterea falsificării certificatului nr. 116 din 24 noiembrie 2000 privind componența familiei Turculeț, în baza căruia a fost înregistrat dreptul de proprietate asupra casei de locuit și construcțiilor auxiliare.

La data de 19 noiembrie 2019, recursul a fost notificat intimaților Primarul comunei Vărzărești, Consiliul local al comunei Vărzărești, raionul Nisporeni, OCT Nisporeni și Turculeț Nadejda (f.d. 33, 35, 36 volumul II), cu înștiințarea despre depunerea referinței.

Intimații nu și-au valorificat dreptul respectiv și nu au depus referință.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor

examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Prin urmare, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va aprecia condițiile de admisibilitate a recursului în conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) din Codul administrativ.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Studiind materialele dosarului, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa integral decizia instanței de apel și a restitui cauza instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei, rezultă că Turculeț Victor și Turculeț Nadejda s-au aflat în relații de căsătorie în perioada anilor 1983-2008.

În anul 1983, Turculeț Victor împreună cu soția Turculeț Nadejda, cu permisiunea Verei Rașcova, s-au stabilit cu traiul în casa ultimei din XXXXX.

La data de 08 octombrie 1985, Rașcova Vera, fiind unica proprietară a casei de locuit, a întocmit un testament prin care a testat casa de locuit cu anexele gospodărești lui Turculeț Victor, iar la 06 mai 1988 Rașcova Vera a decedat (f.d. 184-185, volumul I).

Prin decizia nr. 7 din 27 octombrie 2000 a Primăriei com. Vărzărești, a fost trecut în proprietate privată terenul aferent construcției cu suprafața de 0,1693 pe numele lui Turculeț Victor, fiind eliberat titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, înregistrat cu numărul cadastral XXXXX (f.d. 10, volumul I).

Conform certificatului nr. 116 din 24 noiembrie 2000, eliberat de către Primăria com. Vărzărești, în baza înscrierii din registrul de evidență a gospodăriei populației nr. 3, pagina 17, contul personal 207, bunul imobil pe terenul din XXXXX, aparține

lui Turculeț Victor, cu membrii familiei – soția Turculeț Nadejda și copii Turculeț Mihail, Turculeț Cristina și Turculeț Victor (f.d. 5, volumul I).

Prin hotărârea din 19 decembrie 2011 a Judecătorei Nisporeni, definitivă și irevocabilă la 12 iulie 2012, a fost respinsă ca nefondată acțiunea depusă de către Turculeț Victor împotriva Primăriei com. Vărzărești, OCT Nisporeni și Turculeț Nadejda cu privire la recunoașterea nulă a titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren cu nr. cadastral XXXXX pe numele lui Turculeț Victor, recunoașterea nulă a înregistrării titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren la organul cadastral, obligarea Primăriei com. Vărzărești de a întocmi și elibera titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren cu nr. cadastral XXXXX pe numele Verei Rașcova (f.d. 76-83, volumul I).

Prin hotărârea din 28 ianuarie 2013 a Judecătorei Nisporeni, definitivă și irevocabilă la 24 februarie 2016, a fost admisă acțiunea depusă de Turculeț Nadejda împotriva lui Turculeț Victor cu privire la împărțirea bunurilor proprietate comună în devălmășie a soților după desfacerea căsătoriei și au fost împărțite bunurile proprietate comună în devălmășie a soților, fiindu-le atribuită câte ½ cotă-parte din casa de locuit cu nr. cadastral XXXXX, situată în XXXXX (f.d. 192-199, volumul I).

Prin hotărârea din 05 decembrie 2017 a Judecătorei Ungheni, sediul Nisporeni, a fost admisă cererea lui Turculeț Victor privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, a fost recunoscută drept motivată depășirea termenului de acceptare a moștenirii, rămasă conform testamentului din 08 octombrie 1985 după moartea mătușii Rașcova Vera, decedată la 06 mai 1988, de către Turculeț Victor, cu prelungirea termenului de acceptare a moștenirii pe un termen de 6 luni (f.d. 95, volumul I).

În consecință, la 21 martie 2018 de către notarul Butnaru Rodion a fost eliberat certificat de calitate de moștenitor pe numele lui Turculeț Victor, prin care se atestă că ultimul are calitatea de moștenitor al averii Verei Rașcova, decedată la 06 mai 1988 (f.d. 169, volumul I).

Totodată, la 16 mai 2017 Turculeț Victor s-a adresat cu cerere prealabilă la Primarul com. Vărzărești și Consiliul local al com. Vărzărești, r-nul Nisporeni, prin care a solicitat anularea certificatului nr. 116 din 24 noiembrie 2000, înscrisurile din registrul de evidență a gospodăriei populației nr. 3 pag. 17 contul personal 2017 în privința dreptului de proprietate asupra casei de locuit din XXXXX, precum și a deciziei Primăriei com. Vărzărești nr. 7 din 27 octombrie 2000 privind repartizarea în proprietate a 50 ari de pământ aferent imobilului lui Turculeț Victor, precum și a titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren (f.d. 11, volumul I).

La 23 iunie 2017 Primarul com. Vărzărești l-a informat pe Turculeț Victor, prin răspunsul nr. 54140, că nu este de competența consiliului local de a anula sau retrage de la organul cadastral actele solicitate, fără a fi pronunțată hotărâre judecătorească în acest sens, fiindu-i recomandat să se adreseze în instanța de judecată pentru soluționarea litigiului (f.d. 12, volumul I).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată la 20 iulie 2017, Turculeț Victor a solicitat anularea certificatului nr. 116 din 24 noiembrie 2000, eliberat de Primăria com. Vărzărești, prin care se confirmă înscrierea în Registrul de evidență a gospodăriei populației nr. 5, pagina - 33, contul personal - 143, bunul imobil (construcție) amplasat pe terenul indicat în pct. 1 și aparține lui Turculeț Victor și

Turculeț Nadejda, înregistrat la OCT Nisporeni, filiala ÎS „Cadastru” sub nr. XXXXX la 25 decembrie 2000, ca ilegal; anularea deciziei Consiliului local Vărzărești nr. 7 din 27 octombrie 2000, în partea repartizării în proprietate lui Turculeț Victor și Turculeț Nadejda a terenului de pământ cu suprafața de 50 de ari, ca ilegală; anularea dreptului de proprietate înregistrat după Turculeț Victor și Turculeț Nadejda asupra casei de locuit și terenului aferent, amplasate în XXXXX, trecute în Registrul cadastral la OCT Nisporeni în baza certificatului nr. 116 din 24 noiembrie 2000, ca obținut ilegal; anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat de Primăria com. Vărzărești pe numele lui Turculeț Victor, privind autentificarea dreptului asupra terenului cu suprafața de 0,1693 ha, aferent casei de locuit, înregistrat cu numărul cadastral XXXXX; radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate asupra casei de locuit și terenului cu suprafața de 0,1693 ha, destinat pentru construcție locativă, amplasate în XXXXX, înregistrat după Turculeț Victor și Turculeț Nadejda.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii.

Ulterior, instanța de apel de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Turculeț Victor, a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, verificând legalitatea deciziei atacate, a constatat că, instanța de apel a încălcat normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

La caz, instanța de recurs constată că, contrar prevederilor legale menționate, concluziile instanței de apel sunt expuse într-o formă incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul probator reținut de prima instanță, precum și cu normele de drept ce reglementează acest aspect.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții, trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

Astfel, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că instanța de apel a concluzionat asupra legalității deciziei Primăriei com. Vărzărești nr. 7 din 27 octombrie 2000, invocând că la momentul decesului, Rașcova Vera deținea în proprietate casa de locuit situată în XXXXX, iar probe că și terenul aferent era înregistrat după ultima, la dosar nu există, imobilul fiind doar în folosința acesteia.

Prin urmare, Curtea de Apel Chișinău a stabilit că, potrivit prevederilor Codului funciar nr. 828-XII din 25 decembrie 1991 (în vigoare din 01 ianuarie 1992), consiliile sătești ori orășenești atribuie în proprietate terenurile din intravilan pentru case, anexe gospodărești și grădini în proprietate privată persoanelor care la momentul intrării în vigoare a Codului funciar le dețineau în folosință, iar având în vedere că Rașcova Vera a decedat la data de 06 mai 1988, titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren nu putea fi întocmit pe numele ultimei, or, la momentul intrării în vigoare a prevederilor legale terenul aferent casei de locuit se afla în folosința lui Turculeț Victor și Turculeț Nadejda.

Respectiv, instanța de apel, constatând că nu sunt temeiuri de anulare a deciziei din 27 octombrie 2000 cu privire la atribuirea în proprietate a terenului aferent casei de locuit, a concluzionat că nu sunt temeiuri nici de a declara nule certificatul nr. 116 din 24 noiembrie 2000 și titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren.

Totodată, în privința cerinței cu privire la anularea dreptului de proprietate înregistrat după Turculeț Victor și Turculeț Nadejda asupra casei de locuit amplasată în XXXXX, instanța de apel a menționat doar că o va respinge ca fiind neîntemeiată, reținând că nu au fost identificate temeiuri de a dispune nulitatea înregistrării dreptului de proprietate asupra bunului imobil după Turculeț Nadejda.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în normele enunțate supra, instanța de recurs constată că, contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

Or, se atestă că instanța de apel practic nu a examinat cerința înaintată de către Turculeț Victor cu privire la anularea dreptului de proprietate asupra casei de locuit, invocând doar că o respinge ca neîntemeiată, fără a se expune asupra argumentelor invocate de către recurent în susținerea acestei pretenții și fără a verifica circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei.

De asemenea, Curtea de Apel Chișinău nu a dat nicio apreciere certificatului de calitate de moștenitor eliberat la 21 martie 2018 pe numele lui Turculeț Victor, prin care se atestă că ultimul are calitatea de moștenitor al averii Verei Rașcova, decedată la 06 mai 1988.

În cererea de apel, Turculeț Victor a invocat că în baza hotărârii din 05 decembrie 2017 a Judecătoriei Ungheni, sediul Nisporeni, prin care a fost prelungit termenul de acceptare a moștenirii rămase conform testamentului din 08 octombrie 1985, după moartea mătușii Rașcova Vera, i-a fost eliberat certificat de calitate de

moștenitor, ce îi oferă dreptul de moștenire a casei de locuit (f.d. 251, volumul I), însă instanța de apel nu s-a expus în privința acestui argument, fapt ce denotă examinarea superficială atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării.

Astfel, contrar standardelor procedurale recunoscute, instanța de apel a soluționat prezenta cauză fără să furnizeze răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

La capitolul dat, instanța de recurs reține că, în sensul art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanțele de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse judecării. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Se accentuează că, dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei diferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se pronunța în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz contra Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în repetate rânduri necesitatea motivării hotărârilor judecătorești, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar, de asemenea, obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse (speța Fomin contra Moldovei, hotărârea din 11 octombrie 2011).

În acest sens, se reține că, actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei).

Prin urmare, la cazul prezentei spețe, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată, circumstanțele constatate fiind apreciate drept o eroare judiciară.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de către Turculeț Victor, a casa integral decizia instanței de apel și a restitui cauza instanței de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de către Turculeț Victor.

Se casează integral decizia din 09 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Turculeț Victor împotriva Primarului comunei Vărzărești, raionul Nisporeni, Consiliului local al comunei Vărzărești, raionul Nisporeni, Organului Cadastral Teritorial Nisporeni, filiala Întreprinderii de Stat „Cadastru” și Turculeț Nadejda cu privire la contestarea actului administrativ și se restituie cauza Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

Victor Burduh

Mariana Pitic